

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/1.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Bräuhausgasse 84.

Izhaja vsakega 1. v mesecu.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:
za celo leto . . . . . 4.40 K
za pol leta . . . . . 2.20 K
za četrť leta . . . . . 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Štev. 21. in 22.

V Ljubljani, 1. novembra 1917.

Leto X.

Pisarna železničarskega deželnega tajništva se nahaja odslej: Šelenburgova ulica 6 v Ljubljani.

K vprašanju prispevnega poviška.

Predlog centralnega odbora.

Na zadnjem občnem zboru leta 1914. je delegacija pozvala centralno vodstvo, da predloži prihodnjemu občnemu zboru načrt za zvišanje društvenih prispevkov.

Centralni odbor se je na svojih sejah temeljito pečal s to zadevo in je po ugotovitvi finančnega stališča društva sklenil predožitev zviška članske prispevnine delegacijskemu zborovanju tako, da iznaša s 1. januarjem 1918 enoten mesečen prispevek 3. K.

Predvsem se je dognalo, da ima naša strokovna organizacija med vsemi strokami najnižje prispevke. Z majnimi prispevki se ne more vršiti prevzete naloge in so radi tega nesoglasni izdatki z dohodki.

Naša organizacija še danes nima tistih notranjih naprav, katere jamčijo člansko stalnost, ki jo more doseči le socialistično razredno zavedna vzgoja.

Z izvišbo članarine se razširi posmrtninski sklad na splošno in se uvedejo poleg že obstoječih še druge koristne naprave.

Te socialne podpore niso glavni smoter, marveč le sredstva v dosego močno strnene organizacije. Da se že sedaj in po vojni razvije močna agitacija za naša podjetja je splošna zahteva in življenjska potreba naše organizacije, ki hoče zmogli težke naloge, ki čakajo organizacijo v najbližji bodočnosti. Vzgoja in pouk stane mnogo denarja. V dosego tega cilja moramo imeti močno časopisje s tedensko izdajo.

Ali ti prepotrebni ukrepi stanejo dosti denarja. Večji izdatki za prosveto, bodo nosili visoke obresti.

Vsled zmanjšanja denarne vrednosti je potreba pomožne svote podvojit, da bode delno zagleglo članom.

Posmrtninski zaklad se je dobro obnesel, zato se mora to socialno društveno napravo raztegniti na vse članstvo. Pa ne samo stare naprave se hoče zboljšati ob tej priliki, marveč upeljati eno novo, katera jamči članu še za čas življenja povračilo do 400 K.

Pa tudi naši dohodki niso v nikakoršnem soglasju z našimi izdatki. Podražene papirja, tiskovin, poštinih stroškov se je izdatno zvišalo. Naš proračun je pa bil sestavljen mnogo časa pred vojno.

Društvena kontrola je ugotovila že pred vojno dohodkino primanjklijo. Vsled gori navedenih vzrokov je potrebna nujna ureditev članskih prispevkov.

Raditega predloži centralni odbor premišljeni predlog v diskuzijo in pričakuje odobritev

tega predloga. Organizacija pa noče biti le prejemnica, ampak tudi dajalka in misli porazdeliti dohodke na sledeči način:

1. Strokovna glasila se izdajajo mesto 14 dnevno, tedensko.
  2. Zvišanje podpor v sili.
  3. Obligatna upeljava posmrtnine.
  4. Upelje se na novo podporni sklad po uzorcu posmrtnine- za slučaj upokojitve z izstopom iz železniške službe.
  5. Troški zaupniškega sistema se plačujejo iz centralne blagajne.
  6. Zvišanje zborovalnega in poučnega dela.
- To sodrugi so dejanski vzroki našega predloga.

Vsi oni sodrugi, katerim je na tem, da se preustroji naše društvo v koristno orožje v dosego naših ciljev, bode zastavil svojo moč za sprejetje tega predloga. Centralno vodstvo izjavlja, da je zasigurjeno večletno uspešno društveno delo s sprejetjem tega predloga.

V Avstriji se nahajajo številne strokovne organizacije, katerih člani imajo mnogo manjše prejemke kakor železničarji, pa vplačujejo veliko višjo članarino kakor člani našega društva.

Ugovor proti temu predlogu bode morda ta, da je čas neugoden za ta zvišek in da ni primereno v tem kritičnem času, ko so izdatki za vsakdanjo prehrano prekoračili že zdavnaj skromen zaslužek železničarja, še povišati člansko prispevnino. Na to odgovorimo na kratko: Vse je postalo dražje in ta draginja se ni izognila železničarske organizacije, marveč mora pri organizaciji katera je slabo fundirana ogrožati njen obstoj. Če velja ta draginja povsod, mora veljati tudi za organizacijo.

Ali še bolj jasen postaja predlog, če si predstavljamo bodoče naloge organizacije. Svetovna vojna je razmerje gospodarske moči premaknila in še poleg tega duševno in kulturno ogroža eksistenco delavstva. Te spremembe v kapitalističnem redu, so ustvarile nove moči, s katerimi bode morala računati organizacija v bodočnosti.

Nešteti vojni dobički so kapitalizem v različnih pojavih okrepili in kar je za železničarje posebne važnosti — da postaja država v vedno večji odvisnosti od velikega finančnega kapitala. Državni dolg narašča in obrestitev tega dolga, katerega se mora vrniti velikim bankam, dosega neskončno visoke svote.

Država bo imela po končani vojni neizmerne izdatke za popravo vsled vojne opustošenih dežel in bode morala vsled tega štediti z izdatki. Že sedaj se pritožujejo državniki nad visokimi izdatki za osobe pri državnih železnicah, iz česar sklepamo, da bomo v bodoče pri zahtevah po zboljšanju in spopolnitvi obstoječih socialnih naprav, naleteli na hud odpor. Poleg tega moramo še upoštevati, da se je kapitalistična moč vsled vojne močno zvišala. Vrste proletarskih organizacij so postale redkeje, vsled česar je zelo oslabela odporna sila in navdušenje proletariata. Tri leta je poteklo odkar je to bojno stanje preprečilo vsako uspešno agitacijo in prosvetno delo, dočim je človečanstvo stalo pod neprenehanim

uplivom meščanskega časopisja, katero je polnilo svoje predale, le z vojnimi poročili in s patriotičnimi frazami. Da se zbudi zopet proletarsko zavednost in delavsko solidarnost, bo treba izvršiti mnogo trudapolnega in vztrajnega dela, ker indierentizem mas je treba premagati le s prosveto. Pa tudi materialno bodej morale strokovne organizacije več kot dosedaj storiti. Beda, katera ostane tudi po vojni, bode povzročila višji izdatek za podpore. Čas v katerem živimo, nas postavlja pred večje zahteve, če hočemo izvršiti višje naloge. Da je izvršitev možna, pa potrebujemo skovano orožje. 3 in 400 odstotno zvišanje cen na vsakdanjih potrebščinah, to so oduševke obresti, ki dnevno ojačujejo kapitalistično moč. Ali zvišek katerega damo našim strokovnim organizacijam, pomeni krepitev naše odporne sile, oziroma zopetno upostavitve lastne oslabele moči. Ta zvišek je zaklad za lastno obrambo in gospodarsko, kakor duševno oborožitev. In tukaj naj bi premišljevali oni, kateri so v tej svetovni vojni doprinašali tako visoke vojne žrtve, kadar je treba položiti le mali dar, organizacij na altar?

Socialna vojna bilanca.

Sodrugi Parvus je izdal brošurico naslovljeno na proletariat vseh dežel, v kateri ga spominja na v komunističnem manifestu začrtano razredno solidariteto in složnost. Vojna je naredila povsod neizmerno škodo. Zmagovalec in premaganec oba sta pokopana pod razvalinami. Obojestransko je bil zgrešen račun. Igralci so že zdavnaj bankerotirali in vendar traja še dalje ta krvava igra. To je blaznost, katera se le še vsled tega drži, da nikdo več ne misli in računa in vsak se boji preteklosti.

Sodrugi Parvus razkrije bilanco te vojne glavnih udeležencev. V Angliji bode vojno posojilo do končane vojne znašalo 100 milijard markov. S 3 milijardami bi bila Anglija lahko zgradila popolno novo trgovsko mornarico, tako velikoštevilno, kakor jo je imela pred vojno. Angleška industrija bi bila imela vsled tega mogočno konkurenčno sredstvo proti vsem drugim državam in bi z lahkoto odbijala vsled hitrosti parnikov in komoditete prevoza tujo konkurenco. Nemški blagovni izvoz v Anglijo je iznašal 1500 milijonov markov in v kolonije 450 milijonov markov letno. In recimo, da bi Anglija nemški izvoz popolnoma izpodrinila — se li izplača za okroglo 1 milijardo markov kar iznaša nemški izvoz najeti 100 milijard vojnega posojila? Nemčijo bode stala ta vojna 70—80 milijard markov. Ta svota odtehta vse prenodosti bočisi še tako ugodnega vojnega izida. Nemška trgovska mornarica je imela pred vojno tričetrt markov vrednosti. Z majnimi odlomki nemških vojni stroškov bi tu se izpopolnilo nemško mornarstvo tako, da bi Nemčija prav lahko svetovno trgovino potegnila k sebi, blagovne cene surovlin in prevoznino tako znižala, da bi se nemški industriji zasiguralo svetovni trg. Leta 1913. je iznašal uvoz bombaževine 478.000 ton, ali en milijon zavojev. Skupna vrednost južnoatlantskih bombažnih farmerjev je znašala 12 milijard markov pri bombažni letni pro-

dukciji 4 milione zavojev, preračunano še druge produkcije na žito, živini itd. S preostalimi 60 milijardami bi Nemčija lahko pokupila vse bakrene rudokope in celotno petrolejsko industrijo Zveznih držav, brez da je porabila to denarno vsoto.

Francijo je stala ta vojna v prvih dveh letih po cenitvi socialne proučne družbe za vojne posledice v Kopenhagnu 885.000 mrtvih, 634.000 invalidov in 1.481.000 ranjencev, skupaj 3.000.000 mož. Skupno število prebivalstva Alzacije in Lotrinške znaša po zadnji cenitvi samo 905.625 moških oseb in če računamo še k temu žene, znaša skupno prebivalstvo 1.874.014 oseb, to je, dojenčki, starčki, bolniki i. t. d., dočim izgube Francije znašajo cvet naroda. Francozom se je obljubilo s priklopitvijo Alzacije in Lotrinške ojačenje naroda; iz te bilance je pa razvidno, da je narod decimiran in, da izgube v tej vojni dvojno presegajo število prebivalstva teh dveh dežel.

Ruski mogotci so sanjari o bodočem gospodarstvu na Balkanu. In, da je postala ta vojna popularna, se je propagiralo sužensko odvisnost od Nemčije. Nemški uvoz v Rusijo je znašal leta 1913.: življenske potrebščine 42 milijonov rubljev, surovin in napolizdelkov 280 milijonov, tržno blago 320 milijonov rubljev. V teh številkah je 120 milijonov deželno gospodarskih predmetov, strojev in instrumentov, kateri gotovo niso v škodo Rusije. Tako je bilo nemško nasilstvo. Ali vojna je bila najprimernejše sredstvo za rusko neodvisnost. Ruska vojna posojila znašajo 70 milijard markov, brezprimerno breme za deželo, katere gospodarski viri so v razvoju. Pred vojno je bila Francija denarni posojevalec Rusije. Od 402 milijonov rubljev obresti, katere je plačevala Rusija letno od državnega dolga, je dobivala največji del Francija. Med vojno je postala Anglija glavni upnik Rusije. Rusija je za to uslugo Angliji zastavila colninske dohodke in pridobila še druge ugodnosti, ki bodo nam šele znane po vojni.

Škoda, katero je napravila ta svetovna vojna v Evropi, je tako velika, da jo bržkone ne bi nobena država pričela, če bi bila preje vedela za njeno dolgo trajanje. Logična posledica tega spoznanja bi morala biti — takojšnji vojni zaključek.

Blaznost je, če se zaradi tega podaljšuje vojno, ker se noče prigrasiti oni, ki je zakrivil to svetovno vojno. Če kdo na svojem tovarniškem dvorišču razloži bencin v lesenih sodčkih, če v kleti nakopiči dinamit, v zgornjih prostorih spirita, trpentin, staničnino in če to vse pusti na okoli raztrešeno, če ima nepoštene upravnike in vrtarje, kateri se medseboj prepirajo in vsled tega pospešujejo nered v tovarni in če mimoidoči hudodelec zapali slamo, na kateri je prenočil pred tovarniškimi durmi in to vse iz hudobnosti, kdo je sedaj pravi krivec te nesreče, da je zletela ta tovarna v zrak? Hudodelec, vrtar, ali tovarnar in ravnateljstvo, katero je pustilo tovarno v takem neredu in ni preskrbelo varstvenih naprav? Glavna krivda leži v političnih in socialnih razmerah Evrope, v eksplozivnih tvarinah, ki so bile tukaj nakopičene v nezadostnih varstvenih pripravah proti ognju in eksploziji in v nezadostnem odgovornostnem čutu vlad, v pomanjkljivi kontroli državnih mogotcev potom ljudskih zastopnikov, kateri naj bi odločevali o vojski in miru. Naj se li vzdržuje sistem, potom katerega sirči cela Evropa v zrak če sproži pijan vojak svojo puško?

To je vprašanje in o temu bo treba razpravljati. Ali je pa to zadosten vzrok za podaljšanje vojne? To je obratno vzrok, vsled česar se lahko takoj konča to nesrečno vojno.

Entanta hoče vojno do skrajnosti, da zasiguro ačlovečanstvu trajen mir. Če se Nemčija prisili na kolena, bi Nemčija to nikdar ne pozabila in ob prvi priliki popravila to sramoto. Resultat pa bi bil večno oboroževanje in zasigurjen mir kakor deklamirajo entantni diplomatje, bi splaval po vodi. Za govoričenjem o »obnovitvi« se skriva pravi vzrok za nadaljevanje vojne, to dejstvo pa jasno dokazuje, da si niso ti državniiki o dalekosežnosti teh vprašanj na jasnem, za katera morajo pred svetom prevzeti odgovornost.

Vojna škoda je tako velika, da mora v svrhu poprave cela Evropa zastaviti vse svoje sile. Vsi morajo pri obnovitvi sodelovati. Zato pa rabimo mir! 350 milijard vojnega posojila, 24 milijonov mrtvih in ranjenih; od teh odpade 7 milijonov mrtvih; 5 milijonov invalidov in 12 milijonov nezadovanja rojstev. To pa so le minimalne številke; prave statistike teh strašnih posledic bomo opažali šele po vojni. Če bi teh 7 milijonov mrtvih uvrstili v en sam sprevod, bi se raztezala ta vrsta na 14.000 kilometrov dolžine, to je od Pariza do Vladivostoka.

Pa če pomislimo, da je na milione vojnih po-habljenecv, hiravih. Če slana pomori drevesno cvetje, je tudi sadna žetev šla po vodi. Ali mi — pa smo potom vojske uničili cvet narodov.

Pretrsljiv je račun, katerega je predložil sodrug Parvus, o razkosajoči se Evropi. Njegov zaključek je: zahteva po takojšnjem miru. In ker so one sile, katere so zakrivile to grozno klanje, še proti vsakem mirovnem delu, pozivlja proletariat, da nastopi v strnjenih vrstah. Gospodarsko in politično uveljavljenje delavnih množic, — ta podlaga našim socialističnim stremljenjem nile, za-veda pravičnosti, marveč edina rešitev človečanstva. Vojna konča s bankerotom nacionalizma in imperializma in uglađi pota socializmu. Socializem sloni predvsem na ramenih delavskih množic in njih moč pa na razredni zavednosti in slogi.

Vojno gospodarska oskrba za železničarje.

Dvojno uračunanje vojnih let v starostno preskrbo.

To vprašanje se prav živahno diskutira med železničarji in se je tudi v zadnem času razpravljalo na seji zastopnikov provizijskega zaklada c. kr. državnih železnic in zastopniki naše organizacije. Ob tej priliki se je konštatalo znižanje službenega časa od 35 na 30 let in to vsled izrednega službenega napora, ob nezadostni prehrani osebja v tem kritičnem času.

Izvoljeni odbor provizijskega zaklada dogovorno s društvenim vodstvom pripravlja tozadevno spomenico. Za uspešno izvedbo je potreba predpriprav, vsled česar naj se vse krajne skupine pečajo stem dozorelem vprašanjem. Da se zve mnenje ministrstva stva dva sodruga odbornika se podala v ministrstvo. Sekcijski svetnik dr. Stump je podal nasledno izjavo: Država vračuna svojim uradnikom, poduradnikom in slugam (v ožjem smislu) kateri so bili vpoklicani k vojaški službi vojna leta v dvojni izmeri. Za drugo civilnodržavno osebje se ni še ničesar določilo. Če pa država za svoje uslužbence to vpelje, bode skušalo tudi železniško ministrstvo za državne železničarje doseči to ugodnost. Tozadevni predlog bode odbor predložil na eni prvih sej. Samo za železničarje bi bilo izključeno, da izvojujemo pri finančnem ministrstvu to ugodnost.

To naj služi v obvestilo vsem članom provizijskega zaklada.

Odbor bode vse storil, da pospeši to upravičeno zahtevo.

Novi čin organizacije.

V zadnjem času so se ponovno vršila pogajanja radi poviška prejemkov železničarjev v železniškem ministerstvu. Zahteve je zastopal po naročbi organizacije sodrug Tomschik.

V poštev pridejo zahteve katere so bile vladi predložene že maja meseca t. l., to je: naj se izplača v isti višini podporna svota tudi delavcem, katero je prejelo definitivno osebje meseca junija t. l. Delavci so dobili le dve tretjini te svote izplačane. Nadalje pavšaliranje vožnih pristojbin za vlakospremljevalno osebje, zvišanje prehranine, zvišanje nočne doklade za prožne čuvaje na 1 K, zvišanje in upeljava doklad vsem onim kategorijam katere že dolgo časa reklamirajo te zahteve in konečno odstranitev vseh poslabšanih glade na intimacijo, stabilizacijo in imenovanj, katera so se izvršila vsled vojnih razmer.

Organizacija odločno zahteva točno izvršitev vseh še neizvršenih zahtev.

Nadalje se zahteva ponovno enaki podporni znesek za vse uslužbence in delavce, kakor ga je dobilo definitivno osebje meseca junija t. l.

Konečno se zahteva oddajo cenenih živili in uredbo prehranjevalne preskrbe. Vlada je nezmožna kakor je razvidno, neznosnemu oderuštvo z življenskimi potrebščinami narediti konec, ker ji primanjkuje zato potrebna enerzija. Železničarji s svojimi majhnimi prejemki si ne morejo nabaviti pri vedno naraščajoči draginji potrebna živila. To se najbolj opazuje pri mastni ceni, ki je poskočila od 12 na 30 kron za kilogram. Kdo naj plačuje tako visoko ceno? Mast pa morajo imeti železničarji. Zatorej bode morala vlada, ki trpi take cene, iz državnih sredstev doplačati ta povišek, čez normalno ceno. Isto velja tudi za drugi živež, pri katerem se na isti način stopnjujejo cene. Če tukaj vlada hitro ne odpmore, so železničarji prisiljeni zahtevati podvojitev vseh draginskih doklad. Tukaj ne moremo čakati, da se uradon kljuse zgane, ampak zahtevamo nujno rešitev.

Glede konečne ureditve prehrane je sodrug Tomschik ponovno zahteval, da centralna preskrba za prehrano železničarjev vse ukrene v svrhu odstranitve žalostnih nedostatkov. Vodstvo tako važnega zavoda ne sme biti v rokah nesposobnežev, ampak v rokah večšakov.

Razširjen mora biti tudi delokrog centralnega sveta za prehrano in se morajo ustanoviti gospodarski odbori na vseh direkcijah mestih. Pa tudi delokrog zaupnikov železniških kuhinj mora imeti na upravo več upliva.

Vsa ta vprašanja se ima nujno rešiti in zato je poslanec sodrug Tomschik na seji proračunskega odseka 11. oktobra razkril te prežalostne razmere železniškega osebja.

Osebje je skrajno razburjeno in zahteva takojšnje odpmošč. Ker se bliža zima in ž njo slabo vreme, je treba nakupiti za sebe in družine razne potrebščine, vsled česar zahteva takojšnje denarno podporo v isti višini kakor je bila junjska podpora. Samoposebi se razume, da morajo tudi delavci biti deležni enake podpore. Delavcem se mora tudi ostanek od zadnje podpore v višini 100 K izplačati, ker so bili pri zadnji podpori prikrajšani za ta znesek. Nadalje hoče osebje, da se izpolnejo vse ostale zahteve označene v spomenici, ki je bila predložena dne 8. maja t. l. Centralno prehrano za železničarje se ne sme smatrati za postranski posek, marveč je za to mesto imenovati eno osebo, katera se bode pečala izključno le s tem vprašanjem in dogovorno z osebnimi zaupniki izvršila tozadevno organizacijo, ki bode po danih razmerah točnejše preskrbovala železničarje. Če se ne more hitro kaj ukreniti, da se bode preskrbovalo železničarje, kakor se preskrbuje municijsko delavstvo z živili in, da bodejo dobivali tudi železničarji živež po maksimalnih cenah, potem zahteva osebje podvojitev današnje draginske doklade. Žuganje, da se bode militariziralo železničarje, ne more odpraviti gladu in tudi ne zabraniti, da se zgrudijo sestradani železničarji, kar bode gotovo povzročilo najhujše gorje za državo. Če se uradništvo protežira pri delitvi oblek in krompirja in ostalo osebje zapostavlja, se vzbujajo le nezadovoljnost med osebjem. Tako počenjanje je skrajno netaktno in bode gotovo izcimilo zle posledice. Če se zahteva požrtvovalnost, potem se mora zahtevati požrtvovalnost od vseh brez izjeme.

Sodrug Tomschik stavi predlog, da se upostavi k proračunskemu zakonu točko, v kateri se pooblašča vlado, da uporabi 100 milijonov kron za takojšnjo izboljšanje prejemkov železničarskih preustroja avstrijske države.

Nemška avstrijska socialna demokracija in narodnostno vprašanje.

Naslednja resolucija, ki jo je sprejela nemška socialna demokracija na svojem dunajskem shodu, obsega splošne zahteve glede bodočnosti in uslužbenecv. Ta predlog je bil v odseku sprejet.

Tako pravi resolucija: Organizirano delav-

stvo v Avstriji noče zaostati v tem boju in noče nadalje potrpežljivo prenašati politične brezpravnosti, ki jo tišči v lastni državi v občinah in deželah. Ono zahteva, da se že enkrat izvede popolna politična enakopravnost pri vseh javnih napravah države ter izjavlja: Sredi splošne demokracije sveta in poleg demokratične zveze svobodnih narodov v Rusiji ne more Avstrija obstojati brez uresničenja samovlade ljudstva in samoodločbe narodov!

Nato kaže resolucija pot do dosege tega cilja ter zahteva poleg demokracije zakonodaje tudi demokratizacijo uprave. Nemška socialna demokracija zahteva enotno, splošno okrožno ustavo za vso Avstrijo na podlagi narodnostne obmejitev okrožij in v mešanih pokrajinah na podlagi narodnostne razdelitve v lastnih upravnih skupinah, okrožno ustavo, katere nositelji so osvobodjeni ovir jezikovnega spora ter se morejo popolnoma posvetiti gospodarskemu in socialnemu delu.

Glede avtonomije narodov postavlja resolucija te točke med svoje zahteve:

1. Strankarsko zborovanje zahteva iznova, kakor že pred 20. leti strankarsko zborovanje v Brnu, da se Avstrija preustroji v narodnostno zvezno državo, ki edina more zadovoljiti neoporečno pravico vsakega naroda do samodlčbe ter obenem zagotoviti mirno, gospodarsko in kulturno skupno delo vseh narodov.

2. Okrožna ustava in samovlada ljudstva v okrožju kaže dobro pot za umejstitev narodnostne zvezne države, ker ustvarja za njo lokalni temelj. Stare kronovine tega ne morejo nuditi. Strankarski zbor svari pred obnovitvijo deželnih zborov, ki so že pred vojno poginili ob svoji notranji slabosti in nezmožnosti, ob zavoženem finančnem gospodarstvu in ob ekscesih narodnega šovinizma. Nikdar niso bili deželni zbori organi samovlade kakega naroda, marveč vedno le sredstva tujega narodnega gospodarstva. Tudi so izkušnje dveh človeških dob zadostno dokazale, da take korporacije, ki obsegajo več narodnosti in več jezikov niso za upravno delo. Deželni zbori s kurijami veleposestva in zbornic, s plutokracijskimi volilnimi pravicami, so — po polomu pruskega deželnega zbora — nemogoči, nikdar jih proletarijat ne bo priznal in nikdar več prenašal.

3. Narodi potrebujejo svoje državno zedinjenje v zakonodaji in upravi, svoje konstituiranje kot delne države v narodnostni zvezni državi. Pot je pa tale: Z zakonom je postaviti vse v volilnih okrožjih kakega naroda izvoljene poslance kot narodno zastopstvo ter jim poveriti v okrožjih organizirano lastno ozemlje naroda v upravo. To državno samostojnost zahteva nemško socialno-demokratično zborovanje pred vsem za Nemce, potem pa tudi za vse druge narode. Celotno državno upravo naj vodi zvezna država, obstoječa iz svobodnih in sebe same vladajočih narodov, ki potom dogovora določijo svoje skupne zadeve in jih uredi v razmerju svoje moči. Da se ustvari taka ustava, je sklicati parlament splošne volilne pravice; če odpove sedanj, je poveriti to delo novo izvoljeni ljudski zbornici.

4. Strankarski shod protestira v imenu vsega nemškega delavstva proti poskusom narodno šovinističnih strank nadomestiti to ustavno delo z državnim prevratom absolutističnih vlad, da dobe kako pravico potom krivice, ali da bi se zastrupilo razmerje med narodi, s katerimi morajo Nemci v Avstriji pod vsakim pogojem skupno živeti in skupno gospodariti.

5. Strankarski shod zavrača tudi predlog, da se potom kateregakoli »posebnega stališča« zopet ustvarijo narodi prvega, drugega in tretjega reda. Narodne avtonomije, ki jo zahteva shod za Nemce, morajo biti deležni tudi vsi ostali narodi. Pri novi ureditvi odnosajev med narodi ne sme biti dualizem, ki dela silo toliko narodom in daje predpravo madžarskim prvakom, nobena ovira za pametno in pravično ureditev skupnega življenja za eno mejo zvezanih narodov.

Mirovna resolucija avstrijske nemške socialne demokracije.

Na strankarskem zboru avstrijske nemške socialne demokracije na Dunaju je bila sprejeta

naslednja mirovna resolucija:

Strankarski shod spoznava kot sedaj prvo in najnujnejšo nalogo socialističnega proletariata, da da na razpolago vse svoje moči v dosego miru. Nadaljevanje klanja je brezpomembno in nesmiselno do norosti, tem bolj, ker je prišlo vsem, ki hočejo videti, že do spoznanja, da uspehi vojaške sile v tej vojni ne morejo dovesti do odločitve. Obe sovražni državni skupini pošiljata neprestano nove milijone na morišče, nobena skupina pa ne more druge skupine končno potlačiti. Ne ostane torej nič drugega, kakor da se to strašno klanje konča s sporazumom. Proletariat odklanja vsako nasilje proti kakemu narodu, ki bi bil žrtev sile, marveč tudi na narodu, čigar vlada bi delala silo. Končati vojno s silo pa je tudi nemogoče, pot sporazuma je torej neizogibna in potrebna.

Kot najmogočnejšo pomočnico za mir pozdravlja zborovanje rusko revolucijo, s katere zmago nad carizmom se pričinja nova era zgodovine kulturnega človeštva. Žrtev polni boj revolucionarnih delavcev in kmetov Rusije zasleduje nemška socialna demokracija Avstrije ne samo s svojimi vročimi željami, marveč kot lastno zadevo kot odločilno za zgodovino borečega se proletariata v vseh deželah.

Stvar ruske revolucije in stvar narodnega miru je nerazrušno zvezana. In naša stranka je služila obema, ko je podpirala združeno, žilavo in premišljeno prizadevanje nizozemsko-skandinskega komiteja in delegatov ruskega delavskega in vojaškega sovjeta združiti proletariate vseh dežel v mirovnem delu in doseči obnovitev internacionale. Zborovanje priznava kljub vsem težkočam do sedaj dosežene uspehe na tem polju ter upa, da se skoraj posreči pomembno delo v Stockholmu.

Zborovanje proglašja kot samo ob sebi umevno dolžnost političnega in parlamentarnega zastopa socialne demokracije, da zraži v vso energijo vsako možnost, da deluje za mir. Vladi je nujno pozvati, da nadaljuje započeto pot ter pozove vse vojskujoče se države, da naj se zbero k mirovnim pogajanjem; vlada naj odkrito in v jasnih besedah proglašja, da je pripravljena pričeti s takimi pogajanjmi pod pogojem, da ne stremi po nikakršnih aneksijah in vojnih odškodninah, ter naj za to pridobi svoje zaveznike.

Zlasti je obnoviti Srbijo, Rumunsko in Belgijo ter ne smejo ostati te države, kakor tudi ne neodvisna Poljska v kakršnikoli odvisnosti vospodarskem ali vojaškem oziru.

Izjavi naj, da je končno pripravljena storiti gotove predloge in jih sprejemati, da se doseže mednarodno razoroženje, obligatorična odločitev vseh sporov med državami potom mednarodnih razsodišč in novo mednarodno pravo ter prepreči tako obnovitev danes divjajočega morenjenja narodov.

Razno.

Dokument sramote južne železnice. Dunajski časopis „Abend“ opisuje tragično zgodbo v službi ponesrečenega vozovnega čistilca južne železnice Gustava B. ki je izgubil obe nogi. Dobil je dve leseni nogi in od poklicne zavarovalnice pa 2'60 K, pa hajd z bogom. Ali lesene noge imajo to lastnost, da se kmalu obrabijo in treba je popravila. Za popravilo je pa treba denarja, katerega imajo bogati mnogo, revni malo.

Vemo, da dokler obstoji ta velekapitalistična družba in njen red, se bode kupičil kapital pri maloštevilnejših dočim bodejo vedno večje ljudske mase propadale in pomnoževale proletariat.

Kaj je akcionarju južne železnice mar če se kdo ponesreči! Saj on kvečjemu redko kdaj lahko izgubi svojo dividendo, dočim uslužbenec dostikrat zgubi vse kar poseduje svoje življenje ali pa svojo delavno moč. Če kdo ponesreči se izpolni eno tiskovino, poklicna zavarovalnica prične svoje delo in zadeva je končana. Kaj ve o temu upravni svet južne železnice! Upravni svet južne železnice kateremu pripadajo poleg raznih Francozov, pensioniranih državnih uradnikov, raznih drugih

malenkostnih oseb, dvorni svetnik Alexander pl. Eger kot predsednik, gospodje Robert Biederman, pl. Turony, dr. Pavel Hamerschlag, ravnatelj kreditnega zavoda, dr. Julij pl. Landesberger predsednik anglo banke, dr. Haus Maütner, upravni svetnik kreditnega zavoda in pl. Edmund in Lonis Rothschild; sami posestniki nešteti milijonov.

Ali naj generalni ravnatelj upokojeni sekcijski načelnik izve za vsako nezgodo — ali pa celo obratni ravnatelj gospod Louis Prašniker? In kako naj izvedo ti gospodje, če se zgodi nesreča pri premikanju voz, pri kateri je izgubil vozovni čistilec Gustav B. obe nogi? Ali zvedo ti gospodje če se razbije železniški vagon ali stroj, izjema je le pri salonskem vozu. Razbiti vozni deli se popravijo in vse je zopet v redu. Voz je zavarovan, uslužbenec pa tudi.

Ker je pa Gustav B. le težko nosil na obrabljenih lesenih nogah svojega rojstva kosti, se je podal k izdelovalcu umetnih nog, da mu popravi za hojo nerabljive noge. Ali račun ki mu ga predloži bandažist ni bil v skladu z njegovim premoženjem, ker od svoje borne dnevne rente K 2'60, si ni mogel prihraniti stotakov. Zato se je napotil k ravnateljstvu južne železnice pri katerem podjetju je izgubil svoji nogi, da mu plača račun za popravilo iz lesenih jermenov nog.

Ali ubogi delavec je delal račun brez gostilničarja. Južna železnica mu je poslala dne 27. t. l. naslednje pismo:

Vaši prošnji za popravo obeh umetnih nog nemoremo vstreči; ali upoštevajoč Vašo revščino nakažemo enkratno podporo v znesku 50 kron. Ta znesek Vam nakažemo i. t. d.

Upravni ravnatelj:
Dr. Domenego.

Bandažist nezmenec se kaj je južna železnica odgovorila na njegovo prošnjo, mu predloži sledeči račun:

Dve umetni nogi za dvojno ampretacijo, levo zgornje stegno, desno spodnje stegno s pregibi K 550.

Umetni nogi katere ste nosili 17 let so neporabljivi.

Ta račun je bil takorekoč smrtna obsodba za uboega pohabljenca. Južna železnica je odklonila popravek umetnih nog, kaj še, da bi mu nabavila nove proteze. Vozilni čistilec G. B. nemore dobiti umetnih nog, ker se 17 let starih vseh pregibih škripajočih bergl nemore več popraviti in ker on ne sme osebno k ravnateljstvu, ker ima vratar strog nalog, da zavrne vsakega berglježa če bi se drznil stopiti pred ravnatelja. Morda bi omehčal srca plemenitim gospodom Rothschildom in družbi, če bi pokazal svoji nogi? Saj tudi oni nimajo kamen mesto srca. Pa kaj naj počne, če ga vratar ne pusti do njih, ker se menda boje viditi gorje kapitalističnega sistema. Čemu pa je človek milijonar — če se ga nebi oprostilo takih neprijetnosti. Zopet enkrat, kakor v slučaju večnega slepca, se obračamo do čitateljev „Abenda“, da pripomorejo poravnati račun umetnih nog, ker se pač ne more prepustiti ubogo delavsko paro svoji usodi, le radi tega, ker so noge predrage in ker so srca teh plemenitih bogatašev pretrda. Prosim pa dovoljenje, da pričnem prvi s 50. kronami; upajoč, da mi ne zameri južna železnica, če dam toliko kakor ona, če tudi nimam toliko premoženja. Južna železnica ima akcijski kapital 138,686.103 krona in če me mnogi čitatelji „Abenda“ posnemajo, če tudi so revnejši kakor južna železnica kupimo s tem zneskom ubogemu G. B. umetni nogi.

Obnem naj bode ta čin tudi jasen protest človečanstva: Tudi mi, ki smo v tem kritičnem času utrjeni, nočemo zlivati solz nad trpljenjem malih in trdosrčnostjo velikih, ampak ravnati: Mi damo, obžalujemo in zaničujemo.

Za slučaj — da bode ta zbirka kot protest proti tem svetovnem redu, doprinesla višji znesek kakor so stroški za umetni nogi naj se nam dovoli, da prebitek porabimo po želji darovalcev.

Večja denarna vsota ki se je na ta poziv nabrala, se je oddala vzornemu čistilcu G. B. Južna železnica prepušča ponesrečenca svojji usodi in morajo drugi dobrosrčni ljudje zbirati podpore za žrtve njenega sistema.

Južna železnica pa boče tudi to javno sramoto ravnodušno prenašala, nezmenec se za notico v „Abendu“.

Društveni vestnik.

Uslužbenci južne železnice pozor!

Južna železnica je v smislu § 23. penzijskih pravil odredila volitev odbora za penzijski sklad uslužbencev za dobo 1917/20.

V odbor se voli 5 članov in so namestniki pri službenih mestih avstrijskega omrežja in enega člana ter dva namestnika pri ogrskem omrežju službojočega članstva penzijskega sklada.

Volilno pravni so vsi oni uslužbenci in poduradniki, kateri so za časa razpisa volitev v aktivni službi južne železnice.

Pasivno volilno pravico v Avstriji imajo le na Dunaju stanujoči člani. Izvzeti so le člani ki službujejo pri stavbenem ravnanstvu njih pasivna volilna pravica se razteza na okrožje dunajskega obratnega ravnanstva; za ogrsko omrežje imajo pasivno volilno pravico le v Budimpešti stanujoči člani penzijskega sklada.

Izvoljenim odbornikom ali namestnikom se proglasi one kandidate kateri so dobili relativno večino glasov.

Volitev se vrši v skupinah in sicer: za obratno ravnanstvo, vrhstavbo in stavbo ravnanstvo, strojno in upravno ravnanstvo posebej.

Eksekutiva organiziranih železničarjev si usoja predlagati naslednje kandidate:

1. Za prometno službo.

Beno Švec, premikač, Matzlainsdorf.
Henrik Engert, sprevodnik, Matzlainsdorf.
Jurij Handler, " " "

2. Za vrhstavbo in stavbo službo.

Josip Kraft, čuvaj na progi, Mödling.
Fran Pfeil, prožni mojster, Liesing.
Alojzij Egger prožni vzravnevalec, Dunaj.

3. Za strojno službo.

Ludovik Prögelhöf, vozovni mojster, Matzlainsdorf.

Josip Löschnig, vozovni mojster, Matzlainsdorf.
Rudolf Vogl, strojevodja, Dunaj.

4. Za razna službena mesta.

Tomaž Svoboda, tiskar, Dunaj.
Karol Dietsch, " " "
Karol Pohlmyer, uradni sluga, Dunaj.

Tovariši in sodrugi! Da se zabrani cepljenje glasov, Vas prosimo, da soglasno volite predstoječo volilno listo.

Po nalogu zaupnikov:
Rudolf Weigl.

Brnska mednarodna strokovna konferenca.

V Bernu, glavnem mestu Švice, se je sešla dne 1. oktobra t. l. konferenca mednarodnih strokovnih organizacij. Posvetovali so se udeleženci o sestavi zahtev organiziranega delavstva vseh dežel, ki jih namerava zahtevati in uresničiti o priliki bodočih mirovniških pogajanj.

Zal, da konferenco niso obiskali delegati vseh v mednarodnem strokovnem tajništvu organiziranih strokovnih organizacij. Zlasti smo pogrešali Angleže, Francoze in Italijane. Zastopane so bile organizacije: Nemčije (devet), Avstrije (šest), Ogrske (dva), Švice (pet), Danske (trije), Norveške (dva) in Holandske (devet). Francoski delegati niso dobili potnih listov, iz Italije ni nobenih poročil, Angleški so pa odklonili udeležbo.

Glede na odsotnost angleških in francoskih delegatov (italijanski bi bili radi prišli) je izjavila konferenca, da je nerazumljivo, kako da angleške organizacije odklanjajo povabilo, ker je to v nasprotju z nameni mednarodne strokovne organizacije. Konferenca je izrekla, da je kompetentna soditi o sokrivdi ljudstva glede vojne in nje posledic in preide zaradi tega k dnevnemu redu iz-

ražajoč željo, naj bi po vseh deželah organizirani proletariati storili vse, da se kmalu sklene mir.

Na dnevnem redu je bila tudi premestitev sedeža mednarodnega tajništva v katero nevtralnih držav. Konferenca je sklenila, da se to vprašanje odgodi do prihodnje konference. Švicarska zveza je bila za premestitev, ker bi se s tem ustreglo Angležem in Francozom, a drugi zastopniki niso glasovali za predlog premestitve, ker je že za sedaj itak v Amsterdamu delno tajništvo in pravi predlagalci sploh niso prišli na konferenco.

Dalje je sprejeta konferenca kot najvažnejši predlog, da vložijo internacionala na vlade vseh vojujočih narodov prošnjo, da zagotovijo delavskemu razredu v mirovni pogodbi vsaj nekaj varstva in pravic. V mirovno pogodbo naj se sprejme gibna prostost in koalicijsko pravo kakor tudi delavsko varstvo. Konferenca smatra pogodbo, ki bo končala vojno za najprapravejšo izhodišče k skupnemu dejanskemu delu narodov na polju socialnih reform. — Zlasti pa je zajamčiti delavcu povsod popolno koalicijsko svobodo in delavcu povsod popolno koalicijsko svobodo in kdor bi mu jo omejeval bodi kaznovan.

Glede socialnega zavarovanja zahteva konferenca, da uvedejo vse države bolniško zavarovanje, nezgodno zavarovanje, invalidno in starostno ter brezposelno zavarovanje. V to se morajo države zavezati. Skrajša naj se delavni čas, ki ne sme nikjer znašati nad deset ur. Delovni čas v rudnikih, nepretrganih obratih in v zdravju škodljivi industriji ne sme delo trajati več nego osem ur na dan. Vobče naj imajo delavci vsak teden enkrat najmanj šestintrideset ur počitka. Otrokom naj se pridobitno delo pod petnajstim letom sploh prepove. Mladostni delavci od 15. do 18. leta smejo delati na dan največ osem ur in na teden največ štirinštrideset ur. Za pomorščake se mora izvesti posebno pomorsko pravo, pri katerem bodo sodelovali zastopniki organizacije. V namen izvedbe delavskega varstva naj se uvede po vseh deželah dobro urejeno obrtno nadzorstvo.

Mednarodni družbi za zakonito delavsko varstvo v Bazlu se naj dovoli sedež pri mirovniških posvetovanjih. Družba pa naj zbere potom svojega mednarodnega urada ves socialno politični material in naj ga izda v tisku.

Te zahteve so minimalne. Vse države so izgubile zaradi vojne silno mnogo narodne sile, ki se bo le tedaj in v tistih deželah zopet kmalu nadomestila, ki bodo izvedle primerne socialne reforme. Naloga delavskih organizacij bo, da se po vseh deželah zavzame za uresničenje teh zahtev.

Sprejeta je bila tudi resolucija, da naj strokovne centrale vseh dežel predlože svojim vladam spomenice z navedenimi zahtevami, jih naprosijo, da se zavzamejo pri mirovniških pogajanjih za delavske zahteve in da se tudi strokovnim centralam dovoli zastopstvo pri njih.

V imenu mednarodnega tajništva je izjavil po končanem dnevnem redu delegat Legien, da nemške organizacije niso načelno proti premestitvi mednarodnega tajništva, če to ne pomeni obenem nezaupnico.

K sklepu je sklenila konferenca še posebno resolucijo, v kateri iskreno pozdravlja francoske in italijanske strokovne organizacije, ki enako streme po skupnem delu strokovne internacionale kakor udeleženci konference.

Predstojništva kr. skupin in vplačevalnic „Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo“ se pozivlja, da nemudoma sporoče koliko slovenskega železničarskega koledarja za leto 1918. Koledar izide koncem t. m. in bode stal 1.50 K, po pošti 10 vin. več. Naroča se pri deželni tajništvu železničarske organizacije, Šelenburgova ulica 6 v Ljubljani. Ne odlašajte z naročili, da ga ne bode nazadnje zopet zmanjkalo kakor lani.

Uprava.

Centralno društveno vodstvo sklicuje pred občinim zborom Spl. prav. in strok. društva za Avstrijo, zborovanje delegatov za

7., 8., 9., 10. in 11. decembra 1917

začetek 7. decembra ob 8. uri zvečer.

Provizorični dnevni red je:

1. Poročila: a) predsednika, b) centralnega tajništva, c) provinčnih tajništev, d) poročila uprave, e) časopisje, f) društveni dom, g) kontrola.

2. Povišanje društvenih prispevkov. (Pri tej točki se razpravlja o obligatni upejljavi posmrtnine in ustanovi pens. ozir. provizijske doklade v visočini posmrtnine itd.)

3. Prememba društvenih pravil.

4. Zaupniška organizacija.

5. Volitev centralnega vodstva in kontrole.

6. Naloge organizacije tičeče se gospodarskega položaja železničarjev in prehranilno vprašanje sedanjosti in bodočnosti.

7. Predlogi in vprašanja.

Na predzborovanju se bodejo vprašanja notranjih organizacijskih zadev reševala in sklepal, o katerih se na občnem zboru ne debatira iz taktičnih vzrokov. Pravi občni zbor je torej predkonferenca, katera je sklicana v zmislju § 2. zb. zakona.

Ker so točke 1., 3., 4. in 6. dnevnega reda posebne važnosti, je dolžnost vsake krajne skupine in vplačevalnice, da odpošlje na delegacijsko zborovanje vsaj po enega delegata.

Na zadnjem občnem zboru so bile sprejete sledeče določbe:

Predlogi za delegacijsko zborovanje k provizoričnim dnevnim redom ali k spolnitvi dnevnega reda potom krajne skupine in vplačevalnice štiri tedne pred delegacijskim zborovanjem vpslati, da se o njih razpravlja.

Ravno tako mora centralno vodstvo svoje predloge 14 dni pred delegacijskim zborovanjem predložiti kr. skupinam.

Centrala je obvezana, da skliče 8 tednov pred delegacijskim zborovanjem občni zbor s prov. dnevnim redom, in to naznani kr. skupinam potom strokovnih glasil.

Vpslane predloge se pomnoži in razpošlje na kr. skupine 14 dni pred delegacijskim zborovanjem.

Krajevne skupine in vplačevalnice s 100 in manj člani, odpošljejo po enega; za 200 članov dva in za vsakih nadaljnih 500 članov še po enega delegata na to zborovanje.

Redni občni zbor se vrši 11. decembra t. l. ob 2. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Poročila: a) predsednika, b) blagajnika, c) kontrole.

2. Sprememba pravil in zvišanje prispevkov.

3. Volitev odbora.

4. Predlogi in vprašanja.

Naprošena ste, da izvolite takoj delegata izmed najzaupnejšimi sodrugi, in nam naznanite imena najdlje do 20. novembra t. l., da zamoremo istim vpslati vabila in izkazila za predkonferenco in občni zbor. Delegatje morajo biti 7. decembra t. l. zvečer pri otvoritvi delegacijskega zborovanja navzoči, na Dunaju v železničarskem domu, Margaretenstrasse 166. V. okraj.

Poročila splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva »Eisenbahner«, »Železnični žrizenec«, »Kolojarz« in »Železničarja« se vpslije najdlje do 21. novembra 1917.

Delegacijske stroške morajo v smislu instrukcije stran 5 vplačevalnice nositi.

Kdor hoče imeti stanovanje, naj se nujno zglaši pri centralnem vodstvu.

Upravne beležke.

V svrhu statističnih predpriprav, rabimo natančne podatke onih članov, ki še niso bili pri posmrtninskem skladu. Spoštovane funkcionarje krajevnih skupin se naprosi, da pri kasiranju članskih prispevkov zabeležijo rojstvene podatke gori omenjenih članov, na kupon ali pa na kak priložen listek in nam upošljejo najdlje, s novemberskim obračunom.

Agitirajte za naš list!

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.